

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aurum Sapientvm, Sive Ars, Sine Scelere, & cum virtute,
ditescendi**

Masen, Jacob

Coloniae Ubiorum, 1661

Caput II. Intertriplicem fortuna præsentis statum, felicissimus illa est, qui
in mediocritate opum consistit.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55377)

cum voce plorantes ancillas reliquit, seque iterum in silvas abdens, nunquam deinde comparuit. Nonnulli ex his in servitutem abstracti, & à naviculario Lusitano redempti, opum tam infeliciter quæsitaram testes fuere.

Pondus & statera iudicia Domini & Momenta fortunæ cujuslibet solus ponderat & expendit Deus: cui, ut factori, suæ incumbit creaturæ per hæc media conservatio. Solus illæ est supremus paterfamilias, qui talenta in servos disperditur. Hæc nosse, & acceptare ex arbitrato largientis Dei, est parvis etiam in opibus contentum vivere ac divitem esse.

C A P U T I I

Ratio triplicem fortuna presentis statum, felicissimus illa est, qui in mediocritate opum consistit.

Cum triplicem Deus hominum, quoad Copes, statum esse voluerit, duorum in extremo, hinc in opum, inde divitum aliorum in medio qui neque egerent, neque abundarent stationem fixerit: non erit abs re, ad quorundam hominū errores, atq; immoderata studia inter recti bonique limites re-

strin-

stringenda, expendere, quis status illorum sit felicissimus. Cum enim per opes nil nisi sola spectetur humana felicitas, quanto hæc futura est potior, tanto opum possessor iure erit etiam existimandus ditior. Non hic agam de voluntaria religiosorum hominum paupertate, ut illam cum secularium opulentia conferam; sed ea solum, quæ in civili agrestique mortalium vita divinæ tantum providentiæ legibus, non humano arbitrio libratur.

Atque, ut in primis de illorum agam hominum felicitate, qui in omni opum vivunt affluentia, & qualis quantaque hæc sit cum mediocri fortuna collata expendam, sine magno verborum rationumque circuitu, statuo, abundantium hominum sortem longè esse infeliciorem illis, qui solis ad vitam necessariis instructi sunt. Illius me non paderet sententiæ, quamvis alium suffragatorem haberem nullum, præter Salomonem, ex divinæ sapientiæ arcanis, hanc orationem depromentem, quam alibi propositam decies cupio repetitam; *divitias & paupertatē ne dederis mihi, sed tantum victus meo tribus necessaria*. Si hoc postulatum Sapientis viri est, si à Deo profectum, si ab homine felicita-

a Prov. 30, 8.

felicitatis suæ percupido, si consilio ac fine bono susceptum non est, quod clarissimis in verbis hæsitemus, aut de animi illius ambigamus sententia. Nihil verò eorum, quæ pono, desiderari, satis ex causa, quam adfert, assequeris: *ne forte ait, satiatus illiciar ad negandum, & dicam, quis est Dominus? & egestate compulsus furer, & periurem nomen Dei mei.* Alii divitias quærent, ut fatientur suisque indulgeant voluptatibus, Sapiens verò iccirco fugiendas esse censuit, quòd videret, cum huiusmodi satietate neglectum conscientia, virtutumque, ac postremò Dei ipsiusmet facile sociari. Disertè hæc Apostolus animadvertit, præmonuitque: *qui autem volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli, & desideria multa, & inutilia, & nocentia, qua mergunt hominem in perditionem, & in vitium. Radix enim omnium malorum cupiditas* *b* Neque hoc periculum ignorabat Christus, qui Evangelicum illum adolescentem mandatorum Dei non illaudatum observatorem, cum adhuc illo cupiditatis æstu, tanquam oceani tempestuosi fluctibus jactandum cerneret, hoc consilio eripere conatus, est: *si vis perfectus esse, vade & vende*

b 1. Tim, 6.

de omnia quæ habes, & da pauperibus & habebis thesaurum in celo, & veni sequere me. Quid factura? Cum audisset adolescens verbum, abiit tristis: erat enim habens multas possessiones. Hæc sola causa plurimos celo inferendos excludit. qui si cum Petro ceterisque Christum secutis tenuibus essent opibus instructi, haud ægrè vocanti Deo obsequerentur: nunc verò quando ad has angustias recidunt, ut vel Deus, vel opes deferendæ sunt (neque enim Deo simul possunt servire & Mammonæ) conscientia, virtuti, celo, Deoque, quàm amplis possessionibus, obnuntiare malunt. Audi obsecro, quisquis divitiis inhias, audi quàm tristem gravemque Christus æterna veritas, ob hanc tam in ceteris omnibus probati adolescentis discessionem, sententiam adiecit. Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum caelorum. Ne te fallere, neque dubia loqui, cum tanta asseveratione, videatur iteratam dictorum affirmationem subjungit, horrendoque iudicio divites ab angusta cœli porta excludit. Iterum dico vobis facilius est camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in regnum caelorum. Paveant & contremiscant iure ad sententiam

H

tentiam

tentiam adeò tristem divites, quando tam rara res est, omnium divinarum scripturarum testimonio, abundantem terrenis possessionibus salvari; ut Ecclesiasticus in huius veritatis contemplatione defixus, tanquam orbis aliquod miraculum divitem intuitus sit, qui Deum inter opes non deseruit: *beatus, inquit ille, d. dives qui inventus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia thesauris, qui est hic, & laudabimus eum; fecit enim mirabilia in vita sua.* Res omnino est admiratione digna, hominem divitiis circumfluere neque illarum cupiditate teneri. Nisi enim hac quisquam insanè occupetur, quid est, cur pauperem ex illis Christum suis in membris non pascat? nudum non vestiatur? hospitium non suscipiat? cur ad cultum pietatis non impendit, quod superest propriae necessitati? hoc Deus exigit, ratio docet, charitas etiam Christiana postulat. Cum igitur superfluas otiosasque apud se divitias, citat hoc pietatis officium possidet, manifestum est Mammonæ illum potius, quàm Deo servire, vincitumque suæ cupiditatis detineri mancipium, nec verè censeri divitem, qui opibus neque ad surum, neque ad proximum

d. *Eccle. 31:8.*

mai emolumentum uti didicit. Ille, ait D.
 Amb. dives in Ecclesia, qui pauperi, non sibi
 dives est. Non census divitem, sed animus
 facit: cupiditatibus omnis divitiarum abun-
 dantia, inopia est. e Heu, quot illa cupidi-
 rate decepti, simul opum suorum laudabi-
 lem hic fructum, simul regni cœlestis glo-
 riam amiserunt! Decepit ait D. Cyprianus f
 multos patrimonii sui amor cœcus, nec ad
 recedendum parati, aut expediti esse potue-
 runt: quos facultates sue velut compedes li-
 gaverunt: illa fuerunt remanentibus vincula, illa
 catena quibus & virtus tradita est, & fides
 pressa, & mens vincita, & anima praeclusa; ut
 serpenti terram, secundum Dei sententiam, de-
 voranti, prada & cibus fierent, qui terrestri-
 bus cupiditatibus inhaerent. Ite igitur, & di-
 vites felices pronuntiate, qui cum terram
 cupide possident, cœlum amittunt; ut vel
 profusis, quibus abundant, in Christi ho-
 norem opibus, ad mediocrium hominum
 conditionem redeundum sit; vel æternæ
 felicitatis thesauro carendum, Longè ita-
 que horum sors melior, qui facultatibus
 copiosis destituti, hoc obtinent quod hu-
 manæ sufficit necessitati. cum tantis mini-
 mè obiecti periculis, curarum vacui, ac fu-

H 2

turae

e hom. 65. f. De lapsis.

turæ securiores vitæ, neque ad largiendum
teneantur, neque ad custodiendum. quo-
rum utrumque difficile est multa possiden-
ti.

Lugubris tragœdiæ divitum meminisse
lubet, quo tempore Elisabethæ in Angli-
regnantis, anno salutis 1596 Londinum
horruit g Erat illic ex Reginae consiliari-
Baro de Hounsden morbo, qui lethalis ho-
minifuit lecto affixus. cum gravius omni
morbo ac morte, per noctem ipsi spectacu-
lum objectum est, opulentorum aliquo-
eidem quondam aulæ addictorum, homo-
num. Primus Regalis consilii, Anglicanus
senator, Rubertus Dudlæus Comes Lece-
striae fuit, horribili flammaram amictu
cum datus: successit alter, ignovomo quo-
que in habitu terrificus, Franciscus Wal-
hingamus, secretarii quondam perfunctus
munere. Tertius diversa in specie, sed squa-
lida, horrentique tremebundus prodit,
Pouckerinus Lord, supremus Angliæ Iudex,
tantoperfusus algore, ut illius leviter pre-
strictus æger manu, ex concepto se frigore
crederet exanimandum. Neque his com-

g *Padagog. Christ. Gallicus edit. ult. p.*
e. 8 §. 8. G. P. Engelgrave in luce Ev. P. 2.
dom. 3, adv. 9, 1.

pleta scena est, accessit eodem quartus Hattonus, regni quondam Cancellarius, sociosque post se traxit geminos, qui à consiliis aulae fuerant, primum, Thomam Heddinge, alterum Franciscum Knoul, omnes flammam quaquaversum atrocissimam spirantes, horridaque lamentatione conclave decumbentis implentes. Quid expectas ex tam funesto consortio? Misero Baroni vox, animusque inexplicabili horrore confusus, stupuit illi denique, ubi ferali & tartanea hac imagine oculos mentemque trepidantis explevissent, sic affati sunt. Age infelix, atque ad eundem te præpara exitum habitumque, propediem apud nos tam lamentabile fatum expectes, eadem quoque Guilielmo Cæcilio thesaurario ex nobis denunties: brevi & illum inferorum barathrum hauriet. Quibus minaci voce, vultuque denuntiatis, scena hæc evanuit, Baronemque tam infausto nuntio turbatissimum reliquit. Exposuit is triste visum amicis invisentibus, ac nequicquam solantibus erigentibusque ad figendam in Deo fiduciam, nec multò post, & ipse, & Cæcilius vitâ functus, non inane phantasma delirantis fuisse animi nihil infelici eventu probarunt. Non yana denuntiatione tam abominandi exitus nos

terret æterna Veritas. *Amen dico vobis, qui
dives difficile intrabit in regnum caelorum,
sed utinam, increduli mortales, sapienter
no novissima providerent!*

Verum demus rem hanc longè gravissi-
mam: opulentos caelestis vitæ non minus se-
curos esse, quàm mediocri fortuna homi-
nes, nullasque divitiis malè usis peenas in
futurum reservari: absit immanis his immi-
nens calamitas nec tota quidem æternitate
circumscribenda. ipsa certè natura & ratio,
nos ab immodicis possessionibus ad tenui-
tatem avocat. Romani Sapientis illa est ora-
tio. *Nulli, ait, vitio nos natura conciliat, illa
integros & liberos genuit, & nihil, quod a ve-
ritatem irritaret, posuit in aperto. pedibus au-
rum & argentum subiecit calcandum, & pre-
mendum dedit quidquid est, propter quod cal-
camur, & premimur nos. Illa vultum nostrum
erexit in caelum; & quidquid magnificum
ac mirum erat, videri à suspicientibus vo-
luit, hoc super nos natura disposuit. Aurum
& argentum, & propter ista, nunquam pa-
cem ferens ferrum, quasi nobis malè commit-
teretur, abscondit. Nos in lucem, propter quæ
pugnaremus, extulimus, nec erubescimus
summa apud nos haberi, quæ fuerant in a ter-*

rarum h Sola igitur natura ad auri argenti-
 que contemptum nos instruxit, ac soli ista
 necessitati, non cupiditati voluit inservire.
 Eloquentissimus more suo, hac tamen præ-
 sertim in re orator fuit Chrysostomus Per-
 contemur, inquit i ab hominibus, cur ex-
 petenda videantur esse divitiæ? respondebunt
 sine dubio, propter vitæ voluptatem & corpo-
 ris delicias; tum deinde propter honorem, &
 propter officia, quæ ab hominibus divitiarum
 causa conferuntur, & quia dives facile ulcisci
 illos potest, qui iniuriam inferre tentave-
 rint, & timori esse ceteris. Existimo quod
 alias, exceptis his, causas non habeant, vo-
 luptatis, dico, honoris, officiorum, timoris &
 ultionis: nam neque sapientiores, neque tem-
 perantiores, neque prudentiores, neque cle-
 mentiores divitiæ unquam facere possunt:
 non denique sanctiores. nusquam enim ali-
 quando iracundum, & implacidum in man-
 suetum commutarunt, neque incontinentem
 continentiam docuerunt, nec voluptuosum
 sobrietatem, nec in verecundum verecun-
 diam, nec aliud virtutis genus. Pergit deinde
 orator idem, docetque, ad immoderata
 convivia, & voluptates malè impendi opes,
 cum

h Seneca Epist. 59, i tom. 5. ser. Nemo la-
 ditur, nisi à seipso

cum sanitatem corporis mentisque bonæ
longè præstantiora hominis destruant.
Quare cum opulentæ Divitis mensæ, ad lu-
xum crapulamque instructæ, frugalem in
cibo potuque mensam componeret: nun-
quid, ait in his conviviis maior voluptas, an
in illis ubi cibus potusque tantus famem de-
pellat, ac sitim? Hunc vita modum natura
docuit, illum verò libidinis corruptela: in hoc
denique sanitas, adest, ratio permanet. Et ho-
nestas cum sobrietate perdurat: nec gravatum
corpus, aut oppressum de mensa levatur; sed
potius adiutum, Et viribus auctum, Et ala-
crite subnixum surgit incolume. Vtrorum-
que igitur corpora, Et animos considera, Et
invenies illa robusta magis, Et valida, ac
succis plena, qua mediocribus ac simplicibus
utuntur alimoniis: hi verò, qui in deliciis vi-
tam ducunt, resoluta quidem corpora, Et o-
mni cetera circumferunt molliora, Et agmine
quodam infirmitatum repleta, quibusque ad
cumulum malorum Et podagra tremor, Et
immatura senectus accedit, Et est eis vita
semper cum medicis, Et medicamentis, sensus
autem ipsi tardi, graves, obtusi Et quodam
modo sepulti. Postremò ipsam etiam volup-
tatem, cibo potuque affluentem quæsitam, in
divitum amitti mensis, in pauperum repe-
riti

riri victu tradit. Cum inquit, per abundantiam cupiditas fuerit extincta, pariter voluptas & incunditas perimitur: quia non tam ciborum gratia, quam desiderii satisfactio gignit voluptatem. Ideo Propheta mirabilia enarrans, qua in Ægypto quæque in eremo gesta sunt. de petra, inquit, melle saturavit eos. k Equidem nusquam invenimus mel fluxisse de saxo. sed hoc ipso quod dulcissimè & desiderabiliter potandi cupiditas explebatur, aquas illas mel appellavit: non quod natura aquarum fuerit commutata, sed quòd dulcedo poculi, instar mellis sitientibus & desiderantibus obtineret dulcorem. Ergo simplicior victus, & mensa mediocris plurimum iucunditatis & voluptatis habet. è contra verò divitum mensa execrabiles, morborum plena, & sicut ait quidam prudentium, in quibus molesta sunt etiam ea, quæ delectabilia videntur.

Idem porrò Ecclesiastes noster discretissimus, ad cetera opum præsidia convellenda his verbis progreditur. Sed honores, inquit, conferunt divitiæ & in inimicos facilius ultionem præstant. An ob hoc videbitur esse necessarium opus divitiarum, quia vitis ministrant & ira tribuunt effectum, atque

H 5

inanes

k Psal. 80:7.

inanes ambitionum bullas inflant amplius, &
 extollunt maius? quodque superbia malum
 exigunt tumidius? imò potius pro his maxi-
 mè erant divitiis fugienda. Hoc enim est feras
 bestias in animis suis homines collocare, &
 nutrire in pectore. Et istorum divitiis suadent
 ut honore quidem vero caelestique careatur,
 falsum verò hunc veri illius colere solum, &
 simulata imagine fucatum requiri honorem
 non veritate, sed nomine. Nam si conscien-
 tias interrogas acclamantium tibi, invenies
 apud unumquemque eorum, mille te capiti-
 bus accusari. Denique ubi metus cessa verit-
 atem & publicae pompae fuerit scena resolu-
 ta, tunc videas quanti oblatrantes, quanti
 obloquentes, quanti insimulantes. Si vis osten-
 dam tibi honorem verum. Honor virtus ani-
 mi est. hic honor, neque à Caesaribus pra-
 statur, neque adulatione conquiritur, neque
 pecunia preparatur: nihil in se fucati habet,
 nihil simulati, nihil osculii. Huius honoris
 successor nullus est; accusator nullus, nullus
 ingratus. Honor hinc temporibus non mutatur
 neque patitur tyrannos, nec picturam tabula
 metuit aliquando delendam. Sed vindictam,
 inquis, in imicorum aliter sumere non possum.
 Hec verò maximè causa, propter quam exe-
 cranda sunt divitiis, & amanda paupertas.

Istum.

Istum enim gladium, quem dicis, acuunt ad-
 versum te: retribuam & c. Nemo iudex in
 causa propria, neque largitionibus subni-
 tendum est, ubi ex æquitate res est decer-
 nenda. Qui alia incedit via ad perniciem reip
 natus est. Hæc opum cupiditas, tot gentes
 bello implicat, tot regna evertit, tot ener-
 vat respublicas: dum, ut quisque Principum
 Regumque polleat opibus, subditos tribu-
 tis exhaurit, proxima invadit atque exscin-
 dit regna. Hæc Inter vnus reip, membra,
 tot dolos fraudesque inter homines: tot in-
 mercibus corruptelas, in negotiis impostu-
 ras, in occulto insidias, in aperto rapinas
 instruit: ut nihil tam fidum sanctumque in-
 ter homines sit, quod habendi tam dira cu-
 pido violare non audeat. Cui aliud reme-
 dium præsentius non est, nisi & opibus, &
 cupiditate ad quandam mediocritatem re-
 ducta. Quæ enim aliud non desiderat, quàm
 quod necesse est, hunc solum satiari, poti-
 rique voto suo posse compertum est. Hic i-
 gitur longè quovis divite suis in possessio-
 nibus felicior est habendus.

Nunc verò, si præterea ostendero, infe-
 liciolem multò etiam statum divitum,
 quàm pauperum censerì, planè amens ho-
 mo.

mo sit, qui divitiis abundare malit, quam in mediocritate acquiescere. Divitiæ quidem & paupertas à Domino sunt, cum alios abundare, egere alios, etiam citra culpam ipsorum voluerit. ut sapiens disertè moneat, *qui despicit pauperem, probro afficit factorem eius* in nam, *dives & pauper obviaverunt sibi, utriusque operator est Dominus* n. Est quidem hæc pauperis in mundo infelicitas, quam, *de vilitate conditionis humane*, deplorat Innocentius. *Si petit, inquit, pudore confunditur; si non petit, egestate consumitur; & ut mendicet necessitate compellitur. Deus causatur iniquus, quod non rectè dividat: proximus criminatur malignus, quod non plenè subveniat, indignatur, murmurat, imprecatur* Vnde Salomō *melius est mori, quàm indigere*. Verū hic flagitiosus pauper describitur: qualem inter decē vix unū reperias Senecæ in Thyeste versus est:

Humi iacentem scelera non intrant casam.

Et Petronii

Quisquis inops peccat, minor est reus.

Est fateor illa multorum pauperum calamitas, quam. Sapiens in Proverbiis observat, *etiam proximo suo, pauper odiosus eris* o & quod

in *Prov. 20. & Prov. 22:2. o Prov. 24.*

quod miserandum amplius est, *fratres hominis pauperis oderunt eum, insuper & amici procul recesserunt ab eo* p Hanc tamen afflictionem Deus singulari suo patrocínio supplet, quoniam *illi derelictus est pauper* q ideoque per Sapientem Deus præcipit: *non facias violentiam pauperi, quia pauper est: neque conteras egenum in porta: quia iudicabit Dominus causam eius, & configet eos, qui confixerunt animam eius* r Hoc magnum pauperi in omni adversitate solatium, habere Deum amicum, & protectorem, *quia factus est fortitudo pauperi in tribulatione sua* s deinde tam misericordem æquumque esse Dominum, qui rarò sibi affligat, in hac & in altera vita, nisi fortè insignitè improbos, qui neque plagis corrigi, neque beneficiis deliniri queant. Vnde Iacobus Apostolus hac tanquam compertissima veritate nixus interrogat: *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, & heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se?* t

Pauper facilius huius mundi felicitatem assequi poterit, ac verè dives haberi, quam qui abundat divitiis. nam ut zonaras *u Romani paupertatem non in parum habendo,* sed

p Ib. 19. q Psal. 9. r Prov. 22: 22. s Isa. 25. t Iacob. 2. u *Annal. tom. 2.*

sed in multum concupiscendo positam esse crediderunt, Et rectè qui enim sibi deesse sentit plurima, ad quorum possessionem anhelat & quòd desint cruciatur, quòd non assequatur: àgitur hic verè rerum maximarum egès, ideoque pauper censerì debet: at qui tenuissimis etiam domi rebus gaudet, mendicatore que indies, quo fruatur, colligit; si sua acquiescat sorte, si alienis & longè positis non inhiet, is certè præ illo dives est putandus. scitè eleganterque D. Gregorius x *Paupertas inopia mentis est, non in quantitate possessionis: nam cui cum paupertate bene convenit, dives est.* Cui gentilis homo Seneca assentitur: non est, inquit in paupertate vitium, sed in paupere. *Pauper es, qui pauper tibi videris. Nihil deest avibus, pecora in diem vivunt: fere in alimentis solitudo sufficit* y Hac lege si possent mortales vivere, illudque observare Christi monitum *ne solliciti sitis anima vestra, quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini: Quærite primum regnũ Dei, & hæc omnia adjicientur vobis; nemo indigeret; quia Deus sua neminem promissione falleret.* Imo felix imprimis pauper censendus esset sua inopia: *Paupertas enim teste Chrysostomo, est manducatrix quædam.*

x In Ezech. c. 6. y De remed. fort.

dā in via, qua ad cœlum ducit, vñctio ath-
letica, exercitatio quadam magna & admi-
rabilis, portus tranquillus. Nihil opulentius eo,
qui paupertatem spontè diligit.

At hoc paupertatis esse dices in commo-
dum, quod erga Deum pauperesq; liberalis
esse nequeat. Non abnuo hoc opere ipso
sæpe non posse, quin tamen effectu semper
benevolo queant subvenire, non est negan-
dum. Erit etiam cum volentibus operis sese
opportunitas non subtrahet: si ad res exiles
tenuesq; in miserorum solatium manus ex-
tendent. Operantibus, ait S Leo, qua bona
sunt, non omnino metuendum, ne eis desit fa-
cultas operandi cum & in duobus minutis
evangelica illius vidua sit laudata devotio,
& pro calice aqua frigida premium habeat
gratuita largitio. Ex affectibus enim piorum
benignitatis mensura taxatur, & nunquam
eum miserandi efficacia deserit, in quo miseri-
cordia ipsa non deficit. c

Tam verò si paupertatis constans vultus,
& ad nullam fortunam trepidus, nulla sol-
licitudine exæstuans, nullo expallescens
casu, nulla erubescens injuria, cum illa flu-
ctantis Mammonæ inconstantia, ac meti-
culosa, semperq; anxia divitum inquietu-
dine componatur, quanto illius fors est

melior! Dives, ait Iacobus, d sicut flos fœni
 transibit, exortus enim solcum ardore, & are-
 fecit fœnum & flos ejus decidit, & decor vultus
 ejus deperijt: ita & dives in itineribus suis mar-
 cescet. Cur obsecro magis diviti hunc interitū
 minatur, quàm pauperi, cūm uterq; homo sit
 & corruptioni obnoxius, juxta illud Isaia, e
 omnis caro fœnum & omnis gloria ejus quasi
 flos fœni. respondet Augustinus. f isti florent
 felicitate seculi, & pereunt in virtute Dei: non
 enim quomodo florent, sic pereunt: florent enim
 ad tempus, & pereunt in eternum: florent falsis
 bonis, & pereunt veris tormentis. Contra pau-
 peres felicitatis presētis flore destituti, squal-
 lent in opibus, & florent in virtute, flos æter-
 nus, squalor est temporaneus: squalent in
 bonis factis, veris sempiternisq; efflorescunt.
 An non credes Sapienti, cum illorum tibi o-
 rationē recitat, qui post mortem hanc opū
 vanitatem experti testantur. Talia, inquit, g
 dixerunt in inferno hi, qui peccaverunt. Quid
 nobis profuit superbia, aut divitiarum ja-
 stantia, quid contulit nobis? transferunt illa
 omnia, tanquam umbra, & tanquam nun-
 tius percurrrens, & tanquam navis, qua per-
 transit fluctuantem aquam &c. Nuntio præ-
 tereunti similes nos inter hæc mundi bona
 versari

d 1er. 1. 10 c 1sa. 40: 6. f in Psal. 53. g sap. 5: 9

versari rectè expendit S. Basilius h *Omnes*,
 inquit, *in via sumus, transibunt omnia, post*
tergum relinquentur omnia. Vidisti de via
plantas, & herbas, & aquas, aut aliud quid-
vis non indignum spectatu. Nonnihil hic ob-
lectationis decerpisti, deinde illa præteristi.
Rursus in lapides incidisti, in conualles, in
precipitia, scopulos, aut fortè in feras incur-
risti, reptilia, spinas & alia permolesta; hinc
nonnihil contraxisti maroris, sed mox ista re-
liquisti. Talis est vita nostra, qua nec delecta-
bilis, nec rursus acerba & tristia retinet diu.
 D. Chrysostomus i res nostras flumini
 præterfluenti cum Sapiente comparat. Res,
 ait, subito inclinans, & omnigenis casibus,
 quàm maximè obnoxia hominum natura est:
 ad senectam iuventus festinat, dilabitur gra-
 tia in deformitatem, ad imbecillitatem robur
 decrescit, sanitas deficit in languorem, in con-
 temptum gloria, divitia in penuriam. Pra-
 cipiti flumini, nec usquam consistenti, sed ad
 propria continuò & per omnia ruenti, nostra
 similia sunt. D. Ambrosius in Isaiaë hæc ver-
 ba commentans, Erubescite Sidon, ait mare
 k humanam cupiditatem ab ipso mari per-
 stringi,

h In psal. l. i Hom. 30. in I. Cor. k Isa. 23.

v. 4.

stringi, ingeniosa dissertatione ostendit, confunditq; per muta elementa hominem. Erubescere, inquit, f. Sidon, hoc est, meos fluctus negotiator arguis, cum sis ipse fluctibus inquietior. Erubescere, vel pudore, qui periculo non moveris. Verecundiores venti sunt, quam vestra cupiditates. illi habent otia sua, nunquam vestra quarendi studia feriantur. Et cum otiosa tempestas est, nunquam vestra otiosa sunt navigia. Quid? quod inconstantior tua sit fortuna (juvat enim orationem prosequi) quam unda oceani, hæc nonnullos tantum fallat, illa quamplurimos: hæc plerosq; in portum quietemq;, post jactationem, & nauseam, deponat: illa omnes suo deniq; in portu naufraga destituat. Erubescere igitur homo Sidonis, qui maris accusas inconstantiam, & tam infidam opum non damnas fortunam. An non illa maris ad Sidonem oratio, merito confundat infelices divites, & paupertatis amorem subjiciat? Certè is præ ceteris felicior mortalibus est, qui à tam inquieta, atque infida opum possessione semotus est. Erubescere iterum, mi Christiane ad Ethnici Philosophi Sapientiam, qui hanc in profana vita veritatem profiteretur. Ne inquit Seneca, a im-

paratos.

f. De Elia & jejun. a Epist. 15.

paratos fortuna non deprehendat, fiat nobis paupertas familiaris. Securius divites erimus, si experti fuerimus, quàm non sit grave pauperes esse. Ad paupertatem sua sponte descendere, est praecipitare tela fortuna. Et alibi b amicum hortatur, redige te ad parva, ex quibus cadere non possis. Inest paupertati sine qua nihil est jucundum, securitas. Quidquid eripi tibi poterit, hoc tuum frustra animum sollicitat: nihil enim nostrum est propriè, nisi quo fruimur. quodque præsenti sufficit necessitati, extraque fortunæ aleam fruendo collocatur. Cetera omnia solo dominij titulo, nostraque tantum imaginatione possidentur, quâ submotâ nihil esse verè nostrum deprehendemus: cum, quod alius casus non aufert, mors omnino tollit.

Quare divites ego universos nihilò esse feliciores censeo Thrasylo Azonensi, què Ælianus c memorat illo aberrantis phantasiæ errore delusum, ut quotquot in Piræum naves appellerent, & quotquot inde solverent, suas existimaret merces vehere, ideoque summa illas voluptate excipere ac dimittere solitus, fausta eis omnia sibi que precabatur. Verùm Crito frater e Sicilia redux, miseratus insaniam hominis, Medico tradidit

b Id. Epist. II. c Lib. 4. var. hist.

tradidit curandum, obtinuitque, ut ad mentem rediret. Quâ restitutâ, licet suam rideret stultitiam, negavit tamen unquam se vixisse suavius, quam cum illo errore mentis teneretur. Par divitum amentia est, ex solius illa imaginationis corruptione nascitur, dulcis illa quidem, sed tamen insana. suum esse dicunt, quod Deus mille casibus objectum, divina tantum in manu certum possident, quod flammæ, quod bella, quod fures, quod fortuna quævis adversa, quod mors omni momento potest eripere. Felicior ille, quem res domi tenues tot periculis non obijciunt. Repeto cum seneca. *Redige te ad pauca ex quibus cadere non possis. Inest paupertati securitas:* Non illi, quæ nihil possidet, sed quæ mediocritatis inter valla, divitum periculis, inopum caret molestiâ.

CAPVT III.

De necessitate, tam illiberalium quam liberalium in rep. artium, earumque electione, & usu ad cuiuslibet parandas divitias opportuno.

PLato veteris Philosophiæ magnum decus, in libro de repub. *a* & in Sophista, liberalium atque illiberalium artium necessitatem

a lib 10. reip.